

Відомості про авторів

ФІЩУК Наталія Юріївна – кандидат сільськогосподарських наук, доцент кафедри аграрного менеджменту, Вінницький національний аграрний університет (21008, м. Вінниця, вул. Сонячна, 3, e-mail: natalfis2016@gmail.com).

БЕРЕЗЮК Сергій Володимирович – кандидат економічних наук, доцент кафедри адміністративного менеджменту та альтернативних джерел енергії, Вінницький національний аграрний університет (21008, Сонячна, 3, м. Вінниця, e-mail: sergejj.berezjuk@gmail.com).

FISCHUK Natalia – Candidate of Agricultural Sciences, Associate Professor of the Department of agrarian management, Vinnytsia National Agrarian University (21008, Vinnytsya, 3 Soniachna St., e-mail: natalfis2016@gmail.com).

BEREZIUK Serhiy – Candidate of Economic Sciences, Associate Professor of the Administrative Management and Alternative Energy Sources Department, Vinnytsia National Agrarian University (21008, Vinnytsya, 3 Soniachna St., e-mail: sergejj.berezjuk@gmail.com).

ФИЩУК Наталия Юрьевна – кандидат сельскохозяйственных наук, доцент кафедры аграрного менеджмента, Винницкий национальный аграрный университет (21008, г. Винница, ул. Солнечная, 3, e-mail: natalfis2016@gmail.com).

БЕРЕЗЮК Сергей Владимирович – кандидат экономических наук, доцент кафедры административного менеджмента и альтернативных источников энергии, Винницкий национальный аграрный университет (21008, г. Винница, ул. Солнечная, 3, e-mail: sergejj.berezjuk@gmail.com).

▪ **ДУМКА МОЛОДОГО ВЧЕНОГО**

УДК 338:330.3

DOI: 10.37128/2411-4413-2020-1-13

ІННОВАЦІЙНО-ІНВЕСТИЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ ЯК ФАКТОР РОЗВИТКУ РЕСУРСОЗБЕРІГАЮЧИХ ТЕХНОЛОГІЙ¹³

БАБИНА О.М.,
асистент кафедри аграрного менеджменту,
Вінницький національний
аграрний університет
(м. Вінниця)

У статті досліджено інноваційно-інвестиційну діяльність з позицій розвитку ресурсоощадних технологій. Здійснено огляд сучасних підходів до трактування базових понять, що формують сутність інноваційно-інвестиційної діяльності, зокрема «інвестиції», «інвестиційна діяльність», «інноваційна діяльність», «інновації». Систематизовано підходи до визначення понять «інвестиції» та «інновації» у науковій літературі. Здійснено уточнення

¹³ БАБИНА О.М., 2020

наведених понять відповідно до логіки дослідження та систематизації визначень різних видів ресурсощадних інновацій. Проаналізовано, що сучасні проблеми інноваційно-інвестиційної діяльності як фактора розвитку ресурсощадних технологій значною мірою зумовлені недоліками у формуванні ефективного механізму управління інноваційними проектами, відсутністю інтегрованих підходів до регулювання складу, форм та елементів інноваційно-інвестиційної діяльності, не розвиненим методичним інструментарієм, необхідним для аналізу та оцінки життєвого циклу ресурсощадних інновацій. Обґрунтовано необхідність проведення наукових досліджень у цій галузі, пошуку напрямків розвитку ресурсощадних технологій, що сприятиме підвищенню інвестиційної привабливості та ділової активності, отримання комерційного ефекту від впровадження ресурсощадних технологій. Розроблено систему принципів ресурсозбереження в інноваційно-інвестиційній діяльності. Зроблено висновок, що інновації, які базуються на ресурсощадних технологіях, є інноваційними рішеннями проблем локального рівня, яким властиві такі якості, як низька собівартість, висока корисність та ресурсна ефективність, висока конкурентоспроможність. Саме таке визначення, що представляє синтез розглянутих вище уявлень про ресурсощадні інновації, вважаємо найбільш точним і комплексним. Такі інновації необхідні в умовах гострих соціальних проблем та обмеженості ресурсів можуть бути запущені у масове виробництво в українських реаліях.

Ключові слова: інвестиції, інновації, інвестиційна діяльність, інноваційна діяльність, ресурсощадні інновації, реверсивні інновації, інклюзивні інновації, ощадливі інновації.

Табл.: 1. Рис: 2. Літ.: 11.

INNOVATION-INVESTMENT ACTIVITY AS A FACTOR OF DEVELOPMENT OF THE RESOURCE-SAVING TECHNOLOGIES

BABYNA Olha,
Lecturer of the Department of Agrarian Management,
Vinnitsia National Agrarian University
(Vinnitsia)

The article investigates innovation and investment activity from the standpoint of development of resource-saving technologies. The review of existing approaches to the interpretation of basic concepts that shape the essence of innovation and investment activity, in particular, "investment", "investment activity", "innovation activity", "innovation" is carried out. Systematic approaches to the definition of "investment" and "innovation" in the scientific literature. Clarification of the above concepts in accordance with the logic of the study and the systematization of definitions of different types of resource-saving innovations. It is analyzed that the modern problems of innovation-investment activity as a factor of development of resource-saving technologies are largely caused by deficiencies in the formation of an effective mechanism for managing innovative projects, the lack of integrated approaches to regulating the composition, forms and elements of innovation-investment activities, not developed tools and life-cycle assessments of resource-saving innovations. The necessity of carrying out scientific researches in the given field, search of directions of development of resource-saving technologies that will contribute to increase of investment attractiveness and business activity, obtaining of commercial effect from introduction of resource-saving technologies is substantiated. The system of principles of resource saving in innovation-investment activity is developed. It is concluded that innovations based on resource-saving technologies are innovative solutions to problems of the local level, which are characterized by such qualities as low cost, high utility and resource efficiency, high competitiveness. This definition, which is a synthesis of the above ideas about resource-saving innovations, we consider the most accurate and complex. Such

innovations are necessary in the face of acute social problems and limited resources, and in Ukrainian realities they can be launched into mass production.

Keywords: investment, innovation, investment activity, innovative activity, resource-saving innovations, reverse innovation, inclusive innovation, economical innovation.

Tabl.: 1. Fig.: 2. Lit.: 11.

ИННОВАЦИОННО-ИНВЕСТИЦИОННАЯ ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ КАК ФАКТОР РАЗВИТИЯ РЕСУРСОСБЕРЕГАЮЩИХ ТЕХНОЛОГИЙ

**БАБИНА О. Н.,
асистент кафедры аграрного менеджмента,
Винницкий национальный аграрный университет
(г. Винница)**

В статье исследована инновационно-инвестиционная деятельность с позиций развития ресурсосберегающих технологий. Осуществлен обзор существующих подходов к трактовке базовых понятий, формирующих сущность инновационно-инвестиционной деятельности, в частности «инвестиции», «инвестиционная деятельность», «инновационная деятельность», «инновации». Систематизированы подходы к определению понятий «инвестиции» и «инновации» в научной литературе. Осуществлено уточнение приведенных понятий в соответствии с логикой исследования и систематизация определений различных видов ресурсосберегающих инноваций. Проанализировано, что современные проблемы инновационно-инвестиционной деятельности как фактора развития ресурсосберегающих технологий в значительной степени обусловлены недостатками в формировании эффективного механизма управления инновационными проектами, отсутствием интегрированных подходов к регулированию состава, форм и элементов инновационно-инвестиционной деятельности, не развитым методическим инструментарием, необходимым для анализа и оценки жизненного цикла ресурсосберегающих инноваций. Обоснована необходимость проведения научных исследований в данной области, поиска направлений развития ресурсосберегающих технологий, что будет способствовать повышению инвестиционной привлекательности и деловой активности, получение коммерческого эффекта от внедрения ресурсосберегающих технологий. Разработана система принципов ресурсосбережения в инновационно-инвестиционной деятельности. Сделан вывод, что инновации, основанные на ресурсосберегающих технологиях, представляют собой инновационные решения проблем локального уровня, которым присущи такие качества, как низкая себестоимость, высокая полезность и ресурсная эффективность, высокая конкурентоспособность. Именно такое определение, представляющее собой синтез рассмотренных выше представлений о ресурсосберегающих инновациях, считаем наиболее точным и комплексным. Такие инновации необходимы в условиях острых социальных проблем и ограниченности ресурсов, в украинских реалиях они могут быть запущены в массовое производство.

Ключевые слова: инвестиции, инновации, инвестиционная деятельность, инновационная деятельность, ресурсосберегающие инновации, реверсивные инновации, инклюзивные инновации, экономные инновации.

Tabl.: 1. Рис.: 2. Лит.: 11.

Постановка проблемы. Здійснення інвестиційної та інноваційної діяльності є необхідною умовою соціально-економічного розвитку країни. Масштаби, структура та ефективність інвестицій багато в чому визначають

поточний стан та майбутні перспективи різних секторів національного господарства та економіки країни загалом. У сучасних умовах зростає роль інвестицій та інновацій у розвитку ресурсоощадних технологій, що робить цю сферу пріоритетним напрямком інвестування.

Наявні проблеми інноваційно-інвестиційної діяльності як фактора розвитку ресурсоощадних технологій значною мірою спричинені недосконалістю формування ефективного механізму управління інноваційними проектами, нестачею інтегрованих підходів до регулювання складу, форм та елементів інноваційно-інвестиційної діяльності, малорозвиненим методичним інструментарієм, який потрібний для аналізу та оцінки життєвого циклу ресурсоощадних інновацій. Це доводить необхідність проведення наукових досліджень у цій галузі та пошуку напрямків розвитку ресурсоощадних технологій, що сприятиме підвищенню інвестиційної привабливості та ділової активності, отриманню фінансово-економічного ефекту від впровадження ресурсоощадних технологій.

Усе це визначає наукову проблему та актуальність її дослідження, що полягає у вирішенні протиріч між потребами в сучасних моделях управління інвестиційно-інвестиційною діяльністю у ресурсозбереженні та неадекватним методологічним апаратом, недосконалістю механізмів реалізації стратегічних планів та програм розвитку ресурсоощадних технологій.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженню проблем інноваційно-інвестиційної діяльності присвячена велика кількість робіт як вітчизняних, так і зарубіжних учених, зокрема Г.М. Калетніка [1], І.В. Гончарук [2], Т.В. Гончарук [1], Л.І. Федулової [5], А.А. Пересади [6], Р.А. Фатхутдинова [10] та інших.

Г.М. Калетнік та Т.В. Гончарук [1], зазначають, що ефективне використання інновацій є найсприятливішим інструментом досягнення завдань продовольчої, енергетичної безпеки, збереження навколишнього середовища, збільшення продуктивності праці та залучення закордонних інвестицій. Усе це забезпечить покращення рівня та якості життя громадян і зможе зробити селянина заможним.

Особливим видом ресурсоощадних інновацій в енергетиці є рішення у сфері альтернативної енергетики, зокрема розвиток технологій переробки альтернативних джерел енергії в електричну, теплову або механічну енергію.

І.В. Гончарук [2] зазначає, що оскільки розвиток альтернативних джерел енергії є неможливим без розвитку новітніх технологій, то можна говорити про позитивний вплив ресурсоощадних технологій на розвиток національної науки і техніки, а також виробництва, що позитивно впливає на міжнародний престиж країн у галузі відновлюваної енергетики.

Незважаючи на наявність наукових публікацій, присвячених проблемам інноваційно-інвестиційної діяльності, роль інвестицій та інновацій у розвитку ресурсоощадних технологій вітчизняними науковцями суттєво недооцінюється.

Мета статті. Дослідження інноваційно-інвестиційної діяльності з позицій розвитку ресурсоощадних технологій, зокрема розробка системи принципів ресурсозбереження в інноваційно-інвестиційній діяльності задля підвищення інвестиційної привабливості, ділової активності та отримання комерційного ефекту від впровадження ресурсоощадних технологій.

Виклад основних результатів дослідження. Інноваційно-інвестиційна діяльність – це багатоаспектне поняття, яке характеризується низкою методологічних та прикладних характеристик. Розуміння основних аспектів цього поняття є важливим для вирішення як теоретичних, так і практичних завдань. Розгляд терміну «інноваційно-інвестиційна діяльність» вимагає огляду існуючих підходів до трактування базових понять, що формують сутність зазначеної категорії, таких як «інвестиції», «інвестиційна діяльність», «інноваційна діяльність», «інновації».

Поняття «інвестиції» є одним із найбільш часто використовуваних як у нормативно-правових актах, так і в економічній літературі. Спроби надати універсальне визначення цього терміну на теперішній час не мають свого логічного завершення, що зумовлено множинністю підходів до розуміння економічної природи інвестицій. Але історія розвитку світової економічної думки доводить, що провідними представниками різних економічних шкіл роль інвестицій визнається провідною у формуванні та зміцненні виробничого потенціалу та соціальної сфери. Неможливо не погодитись із вченими – прихильниками наукових концепцій теорії інвестицій, сформованих у рамках класичної, кейнсіанської та інституціональної шкіл, які вказували на необхідність інвестицій і визначали їхню роль у розвитку економіки.

У сучасній економічній літературі під інвестиціями розуміють комплекс окремих напрямків, складних та інколи суперечливих економічних явищ, що виявляються в різних формах, видах та цілях, які мають авторські погляди, і в підсумку, безсумнівно, сприяють сталому та ефективному розвитку підприємств, галузей та економіки загалом. У зв'язку з цим важливо систематизувати погляди вітчизняних та зарубіжних авторів, а також окремих державних документів до розкриття сутності «інвестицій». Огляд різних трактувань сутності цієї економічної категорії дозволяє здійснити угруповання підходів до визначення зазначеного поняття (рис. 1).

Систематизація поглядів, представлена на рис. 1, свідчить, що в сучасній науці існують альтернативні підходи до визначення категорії «інвестиції», автори яких зосереджені на окремих аспектах інвестиційного процесу. Інвестиції вважаються однією із головних форм стратегічного розвитку економічних суб'єктів.

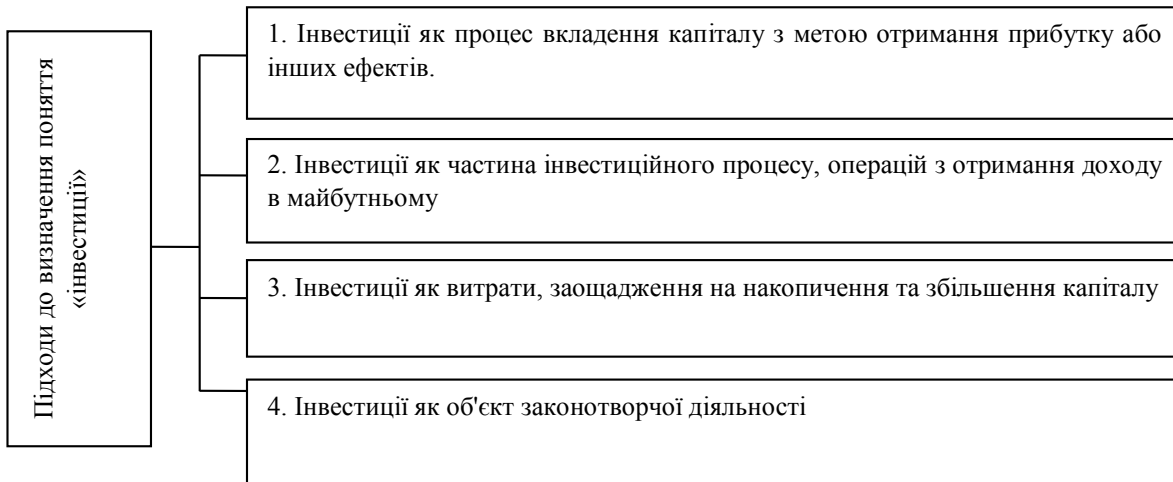

Рис. 1. Підходи до визначення поняття «інвестиції» у науковій літературі

Джерело: систематизовано автором за [1, 2, 4, 5]

Уточнюючи поняття «інвестиції», їх доцільно розглядати як певну сукупність фінансових, матеріальних, інформаційних та інтелектуальних ресурсів, які вкладаються їхніми власниками в різні об'єкти або проекти з метою отримання майбутніх економічних вигод або економічного та соціального ефекту. Наведене трактування інвестицій, на нашу думку, більш повно дозволить зрозуміти інноваційно-інвестиційну діяльність із позицій всіх її учасників. Крім того, у такому трактуванні враховується зміна форм фінансового капіталу в процесі інвестування.

З поняттям «інвестиції» тісно пов'язане і визначення категорії «інвестиційна діяльність», але в більш широкому значенні. Відповідно до законодавства України, інвестиційна діяльність передбачає вкладення інвестицій і сукупність практичних дій з реалізації інвестицій з метою отримання прибутку, або досягнення іншого корисного ефекту [3].

Міжнародні стандарти бухгалтерського обліку визначають цей термін як «придбання або реалізацію довгострокових активів та інших інвестицій, які не є еквівалентом грошових коштів» [4].

Основи такого підходу до інвестування були закладені в науці та практиці інвестиційної діяльності відразу ж з початку переходу України на ринкову систему господарювання. Тому понятійний апарат у дослідженнях інвестиційної діяльності в наукових публікаціях, з одного боку, ототожнюється з нормативно-правовими актами, з іншого – безпосередньо пов'язується з поняттям «інвестиції».

У процесі вивчення різних наукових джерел ми прийшли до висновку, що в економічній літературі інвестиційна діяльність розглядається переважно як комплекс заходів щодо пошуку ресурсів, вибору вигідних об'єктів інвестування з метою отримання певного результату. Найбільш прийнятним доцільно вважати офіційне визначення інвестиційної діяльності, представлене в українському законодавстві.

З огляду на той факт, що на поверхні економічних явищ інвестиційна діяльність завжди перебуває в числі багатоаспектних модифікованих форм, нами проведено аналіз розкриття її сутності з виділенням специфіки організації і підвищення ефективності інвестиційної діяльності, який дозволяє сформулювати інвестиційну діяльність як економічний процес з підготовки, планування та реалізації майнових цінностей, та фінансових засобів інвесторів, перетворення інвестицій в реальні активи капіталу інвесторів, виконавців і користувачів, в нові види підприємництва тощо.

Інноваційна діяльність науковцями розглядається з різних позицій. Огляд наукової літератури дозволив виділити наступні підходи. Так, Л.І. Федулова [5] досліджує інноваційну діяльність як послідовне виконання наукової, інноваційної, операційної або маркетингової діяльності; А.А. Пересада [6] ототожнює її з інноваційним процесом у вигляді певних етапів життєвого циклу інновацій – від виникнення підприємницької ідеї до її розробки та впровадження. Москвін С.О. [7] зазначає, що це «процес фінансування та інвестування розробки, впровадження та поширення нового виду продукту чи послуги». Тобто інноваційна діяльність передбачає створення і впровадження різноманітних інновацій: технологій, товарів і послуг, виробничих, організаційних, фінансових рішень. Важливим у розумінні інноваційної діяльності в межах нашого дослідження є те, що вона включає в себе реалізацію інвестицій, у ході яких поєднуються наука, техніка, економіка, підприємництво та управління.

Науковці розглядають інновації як результат запровадження новації або як будь-які зміни (навіть модернізація), як процес, і як систему, що показано на рис. 2.

У межах нашого дослідження дотримуємось інтерпретації поняття «інновація», що узгоджується з комплексною теоретичною основою дослідження. Під інновацією, таким чином, розуміємо процес розробки нового продукту або послуги, що підвищує ефективність інвестиційної діяльності та сприяє подальшому розвитку інноваційної діяльності.

Актуальність ресурсозберігаючих інновацій стала обговорюватися в літературі відносно недавно – з початку 2000-х років. Цей напрямок інновацій походить від таких понять, введених у 1960–1980-х роках, як ресурсощадні технології, реверсивне виробництво, ресурсно-ефективне виробництво, поява яких пов'язана, у свою чергу, зі зростанням ринків ресурсозбереження.

Варто відзначити, що сфера ресурсощадних інновацій вкрай мало досліджена. У науковому дискурсі поки не існує усталеного визначення терміну «ресурсощадні інновації», близькі за змістом поняття наведені в табл. 1.

Таким чином, ресурсощадні інновації завоювали принципово нове місце серед інших видів нововведень. При цьому з одного боку, вони знаходяться на перетині технологічних, інституційних і соціальних рішень, а з іншого – можуть бути пов'язані з реверсивними та інклюзивним інноваціями, інноваціями в умовах обмеженості ресурсів, ресурсно-ефективним виробництвом та відповідними технологіями. Ресурсощадні технології повинні задовольняти не

тільки потреби тих, для кого вони призначені, тобто численних верств населення з обмеженою платоспроможністю, як правило, з країн, що розвиваються, але й бути здатними конкурувати на інших ринках, в тому числі розвинених країн.

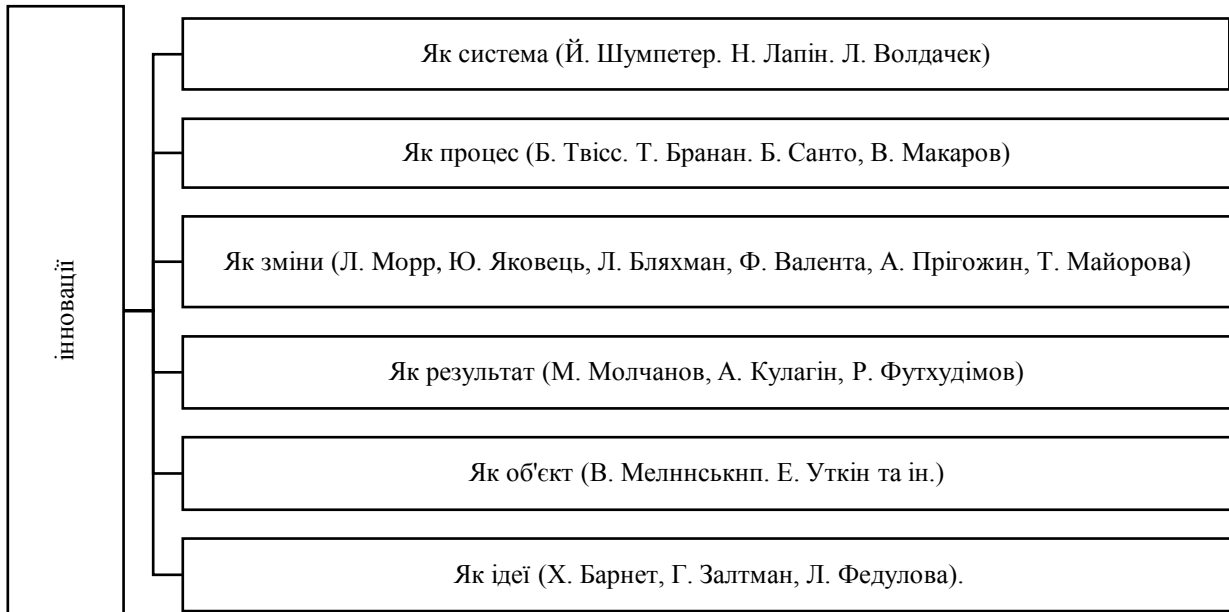

Рис. 2. Інтерпретація поняття «інновація» в наукових дослідженнях
Джерело: систематизовано автором за [8, 9, 10]

Економіка, фінанси, менеджмент: актуальні питання науки і практики, 2020, № 1

Ресурсоощадні інновації – це сегмент ринку, що має значний потенціал зростання, цей вид інновацій має високу соціальну значимість, оскільки забезпечує доступ до економічних благ тим категоріям населення, які не можуть дозволити собі придбати передові дороговартісні технології.

Ресурсоощадні інновації – це новаторські рішення для сталого розвитку місцевих громад, задоволення їхніх потреб. На відміну від інших видів інновацій, ресурсоощадні інновації засновані на пошуку рішень проблем стабільного розвитку альтернативної енергетики, сільського господарства, екології тощо.

Необхідні гнучкі підходи та нові інструменти для управління інноваціями, заснованими на ресурсоощадних технологіях, успішне впровадження таких інновацій вимагає ефективної організації бізнес-процесів.

Для досягнення зазначеної мети доцільно застосовувати наступні принципи ресурсозбереження в інноваційно-інвестиційній діяльності.

1. Децентралізація ланцюгів постачання. Сьогодні широкого поширення набула централізована пірамідна модель виробництва, на вершині якої стоять великі заводи-виробники продуктів масового споживання, які постачаються в роздрібні мережі в різних частинах світу, де їх купують мільйони споживачів. Такий підхід залишається ефективним за рахунок економії від масштабу, однак вимагає суттєвих інвестицій і ресурсів. Альтернативою цьому є децентралізована модель, яка трансформує ієрархічну піраміду в розподілену горизонтальну мережу невеликих підприємств у безпосередній близькості від точок збуту. Випускаються малі, індивідуалізовані партії малогабаритних продуктів із

місцевих матеріалів, деталей та комплектуючих. Устаткування такого міні-заводу є компактним та транспортабельним, що дозволяє оперативно змінювати його конфігурацію в міру необхідності. Таким чином, завдяки гнучкості та виробничій собівартості реалізується концепція раціонального виробництва.

Таблиця 1

Визначення різних видів ресурсощадних інновацій

Види інновацій	Визначення
Реверсивні інновації (англ. reverse innovation) директор «Дженерал електрик» Джефф Іммельт	Розробки продуктів і технологій, перенесених транснаціональними компаніями в країни, що розвиваються для задоволення потреб найменш забезпечених верств населення з урахуванням того, що ця продукція повинна залишатися конкурентоспроможною на світових ринках.
Інклюзивні інновації (англ. frugal innovation)	Ліквідують або зменшують дискримінацію щодо окремих верств населення та сприяють їх інтеграції в інноваційний процес.
Ресурсно-ефективне виробництво (англ. lean engineering)	Засноване на ресурсно-ефективному вирішенні проблем в умовах обмеженості ресурсів.
Придатні технології (англ. appropriate technology)	Інновації, призначені для малозабезпечених верств населення, що дозволяють налагодити виробництво в умовах інфраструктурних обмежень у регіонах із низькими витратами на робочу силу.
Ощадливе виробництво (lean production), Джон Крафчик	Проривний підхід до менеджменту та управління якістю, що забезпечує довготривалу конкурентоспроможність без істотних капіталовкладень.
Ощадливі інновації	Дієве вирішення певної проблеми в умовах обмеженості ресурсів, доступне великій кількості споживачів.

Джерело: систематизовано автором за [9, 11]

2. Оптимізація ланцюгів постачання, виробництва та збуту. У міру розвитку процесів глобалізації та регіоналізації світової торгівлі все гостріше постає питання про необхідність оптимізації транспортно-логістичних каналів. Великі відстані між основними центрами виробництва, зберігання та збуту продукції призводять до підвищення її вартості. В силу різних факторів, що впливають на рентабельність інноваційних проєктів, довгий час вважалося за доцільне розміщувати виробництво в країнах, що розвиваються та регіонах із низьким рівнем оплати праці. Однак, ситуація змінюється – вартість праці в країнах третього світу дорожчає і не компенсує витрати логістики. Тому все частіше виробництво повертається в розвинені країни. Близькість до ринку збуту також дозволяє пристосуватися до зміни попиту. Найчастіше повернення виробництва у країну його походження представляє єдину альтернативу в ситуації, що склалася. Для розширення товарної доступності доцільно використовувати децентралізовану систему постачань, що дозволяє підтримувати баланс попиту та пропозиції. Із цією метою виробництво переноситься з великих заводів із негнучким графіком та громіздкими технологічними процесами на малі підприємства. Сьогодні опрацьовуються можливості перенесення досвіду подібних міні-заводів на різні ринки, у тому числі і європейські.

3. Інтеграція постачання, виробництва та збуту. Сьогодні все більшої популярності набирає гібридна виробничо-збутова модель, за якої продукція допрацьовується в процесі її доставки покупцю. До найбільш поширених видів такої інтеграції відносять, зокрема, технологію «змішування в дорозі» та відвантаження кінцевого продукту у місці його споживання. Подібні прийоми дозволяють відстрочити до останнього моменту вибір складських приміщень та прийняття інших рішень. Відповідно, це допомагає знижувати витрати і задовольняє масовий попит на індивідуалізовані рішення через оперативні канали збуту.

4. Залучення місцевих ресурсів. При локалізації виробництва компанії прагнуть закуповувати сировину для своїх підприємств у місцевих постачальників із метою здешевлення продукції. Як правило, головні підприємства намагаються купувати невеликі партії у постачальників, розташованих поблизу виробничих потужностей для забезпечення безперервних поставок.

5. Залучення споживачів. Доцільно залучати споживачів до пошуку рішень, оскільки у головних підприємств може не вистачати профільного досвіду. Аналіз переваг клієнтів при плануванні виробничого процесу підвищує ймовірність комерційного успіху нового продукту. Сучасний інноваційний процес повинен бути націлений на інтерактивну взаємодію зі споживачем, також на безперервне вдосконалення результатів.

6. Масове виробництво за індивідуальними замовленнями. Впровадження технологій безперервного виробництва дозволяє виробляти різну продукцію на одному і тому ж обладнанні, оперативно нарощувати або знижувати виробничі потужності залежно від поточного попиту. Це сприяє зменшенню капітальних і поточних витрат, зниженню ресурсомісткості виробництва. Такий інноваційний підхід дозволяє пропонувати споживачам продукцію більш високої якості за нижчою ціною.

При традиційному підході споживачі практично не впливають на процес виготовлення нового продукту. Однак, у багатьох розвинених країнах ситуація докорінно змінюється – з появою технології 3D-друку колишні покупці стають самостійними виробниками продукції. З'являються платформні рішення для індивідуальних технологій, що дозволяє значно знизити витрати на проектування та виготовлення дослідних зразків. Закладається тенденція, при якій виробничі процеси відрізняються низькою ресурсомісткістю, забезпечуючи можливість масового виконання індивідуальних замовлень на промисловому рівні.

Сьогодні провідні виробники здійснюють перехід до нової, економічної моделі виробництва, що забезпечує можливість швидкого та гнучкого виконання індивідуальних замовлень у промислових масштабах при мінімальних витратах. Підприємці широко використовують переваги ряду революційних технологічних інновацій. Традиційна організація процесу виробництва, заснована на централізованому підході до його управління, має свої недоліки у вигляді

значного перевитрачання енергії та надмірних експлуатаційних витрат, перевагою моделі ресурсощадних інновацій є суттєве зниження витрат. Іншою важливою рисою є значне скорочення витрат найбільш дефіцитного ресурсу – часу, особливо в умовах пікових навантажень.

7. Цифрова трансформація бізнес-процесів. Більшість компаній відчуває проблеми при інтеграції бізнес-процесів, рішенням яких є їхня цифрова трансформація. При використанні доступних цифрових систем управління технологічними процесами можна оптимізувати контроль за окремими операціями. Доступність даних про рух товару в режимі реального часу дозволяє оперативно вносити зміни на всіх етапах життєвого циклу. Для перебудови у першу чергу доцільно обрати процеси, які націлені на клієнта. Таким чином, з'являється можливість зменшити час на прийняття рішення, а також зменшити кількість залучених в бізнес-процеси співробітників.

8. Збалансованість між ціною та якістю. У наш час більшість покупців керуються утилітарними якостями товару, їхніми можливостями вирішувати конкретні завдання. Тому розробникам варто фокусуватися на пропозиції простих та актуальних рішень без зайвих опцій. Важливе значення в цьому контексті надається питанню мінімізації втрат, під якими розуміють будь-яку операцію з використанням ресурсів, що не призводить до створення цінності.

9. Економіка замкнутого циклу: повернення ресурсів в обіг на всіх етапах виробництва та споживання. Альтернативою традиційній лінійній економіці є модель економіки замкнутого циклу. Цей підхід передбачає, що повторне використання ресурсів під час процесу виробництва та збуту продукту для мінімізації обсягів відходів. В економіці замкнутого циклу будь-який продукт вступає у ланцюг трансформацій: матеріали, з яких він виготовлений, переробляються для повторного використання, зберігаючи цінність вихідного матеріалу протягом циклів виробництва, споживання, утилізації та переробки.

Стратегія розвитку ресурсощадних інновацій визначається сукупністю описаних вище принципів, багато з яких відображають принципово новий погляд на виробничі процеси. На їхній основі будується нова бізнес-модель з акцентом на ресурсозбереження, проте будь-яке підприємство може самостійно визначати необхідність і доцільність застосування тих чи інших принципів залежно від можливостей їх реалізації.

Висновки. На основі проведеного дослідження запропоновані принципи ресурсозбереження в інноваційно-інвестиційній діяльності, які будуються з акцентом на ресурсозбереження задля підвищення інвестиційної привабливості, ділової активності та отримання комерційного ефекту від впровадження цих технологій.

Ресурсощадні інновації – це інноваційні рішення проблем локального рівня, яким властиві такі якості, як низька собівартість, висока корисність та ресурсна ефективність, висока конкурентоспроможність. Саме таке визначення, яке синтезує розглянуті вище уявлення про ресурсощадні інновації, вважаємо найбільш точним і комплексним. Такі інновації необхідні в умовах гострих

соціальних проблем та обмеженості ресурсів, можуть бути запущені у масове виробництво в українських реаліях.

Список використаних джерел

1. Калетнік Г. М., Гончарук Т. В. Інноваційне забезпечення розвитку біопаливної галузі: світовий та вітчизняний досвід. *Бізнес Інформ*. 2013. № 9. С. 155–160.

2. Honcharuk Inna, Babyna Olha. Dominant trends of innovation and investment activities in the development of alternative energy sources. *East European Scientific Journal*. №2(54). 2020. P. 6-12.

3. Про інвестиційну діяльність: Закон України від 1991 р. № 47. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/47> (дата звернення: 22.10.2019).

4. Міжнародні стандарти бухгалтерського обліку / пер. з англ. за ред. С. Ф. Голова. Київ: Федерація професійних бухгалтерів і аудиторів України, 2000. 856 с.

5. Федулова Л.І. Інноваційна економіка. Київ: Видавництво «Либідь», 2013. 286 с.

6. Пересада А.А. Управління інвестиційним процесом. Київ: «Лібра», 2009. 472 с.

7. Москвін С.О. Проектний аналіз. Київ, 2013. 368 с.

8. Михайліченко Г.І. Інноваційний розвиток туристичних підприємств: напрями змін та фактори впливу. *Економіка. Управління. Інновації*. 2012. №1 (7). URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/eui_2012_1_34.

9. Тюмина Д.С. Пути повышения конкурентоспособности индийских компаний на основе построения инновационных бизнес-моделей. *Проблемы современной экономики*. Новосибирск. 2014. № 18. С. 91–98.

10. Фатхутдинов Р.А. Инновационный менеджмент. Санкт-Петербург: «Питер», 2013. 448 с.

11. Ратнер С.В. Применение концепции бережливого производства при разработке продуктовых инноваций. *Инновации*. 2011. № 4. С. 59–63.

References

1. Kaletnik H. M., Honcharuk T. V. (2013). Innovatsiyne zabezpechennya rozvytku biopalyvnoyi haluzi: svitovyy ta vitchyznyanyy dosvid. [Innovation Provision of Development of the Bio-Fuel Industry: World and Domestic Experience]. *Biznes Inform*, 9, 155-160 [in Ukrainian].

2. Honcharuk Inna, Babyna Olha (2020). Dominant trends of innovation and investment activities in the development of alternative energy sources. *East European Scientific Journal*. №2(54). P. 6-12 [in Poland].

3. Zakon Ukrainy « Pro investytsiynu diyal'nist' » [The Law of Ukraine «On the investment activity»]. (n.d.). zakon.rada.gov.ua. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/47> (data zvernennia: 22.10.2019). [in Ukrainian].

4. Holov, S. F. (2000). Mizhnarodni standarty bukhhalters'koho obliku [International accounting standards]. Kyiv: Federation of Professional Accountants and Auditors of Ukraine [in Ukrainian].
5. Fedulova, L.I. (2013). Innovatsiyna ekonomika [Innovative economy]. Kyiv: Lybid Publishing House [in Ukrainian].
6. Peresada, A.A. (2009). Upravlinnya investytsiynym protsesom [Investment process management]. Kyiv: Libra [in Ukrainian].
7. Moskvina, S.O. (2013). Proektnyy analiz [Project analysis]. Kyiv [in Ukrainian].
8. Mykhaylichenko H.I. (2012). Innovatsiynyy rozvytok turystychnykh pidpryyemstv: napryamy zmin ta faktory vplyvu. *Ekonomika. Upravlinnya. Innovatsiyi – Economy. Management. Innovation*. 1 (7) URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/eui_2012_1_34 [in Ukrainian].
9. Tyumina, D.S. (2014). Puti povysheniya konkurentosposobnosti indyiskikh kompaniy na osnove postroyeniya innovatsionnykh biznes-modeley [Ways to increase the competitiveness of Indian companies through the construction of innovative business models]. *Problems of the modern economy*. Novosibirsk, 18. 91–98 [in Russian].
10. Fathutdinov, R.A. (2013). Innovatsionnyy menedzhment [Innovation Management]. St. Petersburg: Peter [in Russian].
11. Ratner, S.V. (2011). Primeneniye kontseptsii berezhlivogo proizvodstva pri razrabotke produktovykh innovatsiy [The application of the concept of lean manufacturing in the development of product innovations]. *Innovation*, 4. 59 – 63 [in Russian].

Відомості про автора

БАБИНА Ольга Миколаївна – асистент кафедри аграрного менеджменту, Вінницький національний аграрний університет (21008, м. Вінниця, вул. Сонячна, 3, e-mail: oliababyna@gmail.com).

ВАНУНА Оліа – Lecturer of the Department of Agrarian Management, Vinnytsia National Agrarian University (21008, 3 Sonyachna st, Vinnytsia, e-mail: oliababyna@gmail.com).

БАБИНА Ольга Николаевна – асистент кафедры аграрного менеджмента, Винницкий национальный аграрный университет (21008, г. Винница, ул. Солнечная, 3, e-mail: oliababyna@gmail.com).